

Epok som upphört 1971

Ingen mer sprit från Stora Åby

Vinstmarginalerna är för små för Vin- & Spritcentralen. För att göra tillverkningen mera lönsam har man därför rationaliserat hela brännerinäringen till ett enda stort bränne i Nöbbelev utanför Kristianstad. Där kommer man att producera sprit per dag. Sedan tidigare har spritcentralerna gått in som delägare i hanteringen. Detta till följd att det 40-tal brännerier som har varit spridda över hela landet nu skall slå igen sin verksamhet. Ett av dessa är familjen Orrénus i Stora Åby.

För sista gången har tvättare Pär Roth fyllt potatiskokaren med råvaran för produktionen.

VÄDRET:

HALT VÄGLAG

Vädret är på måndagsmorgonen mulet i en stor del av landet och mestadels lätt snöfall förekommer, förutom i norra Norrland även på sina håll i östra Svealand och Götaland. Ett lågtrycksområde över Sydtysskland och norra Italien förskjuts långsamt åt norr och nordost.

UTSIKTER:

Måttlig nordostlig vind. Mulet och disigt men ingen eller endast obetydlig nederbörd. Omkring noll grader.

Därmed bryts en mångårig tradition av potatisodling och brännvinsbränning i distriktet. Dels har man odlat potatis på stora arealer av egen mark vilket har täckt ungefär en fjärdedel av råvarubehovet. De övriga 75 procenten har man fått täcka genom kontraktbundna leverantörer de flesta hemmahörande i Högbyområdet utanför Skänninge. Det är ett 20-tal lantbrukare som berörs av nedläggandet. Tillsammans har man producerat 25.000 hektoliter potatis, vilket årligen har gett ca

FORIS PA SID. 7

400.000 liter sprit. Varje liter har betalats med 92 öre beräknat på 50-procentig vara. Vid leveransen är alkoholprocenten dock betydligt högre, närmare bestämt håller råspriten hela 94 procent.

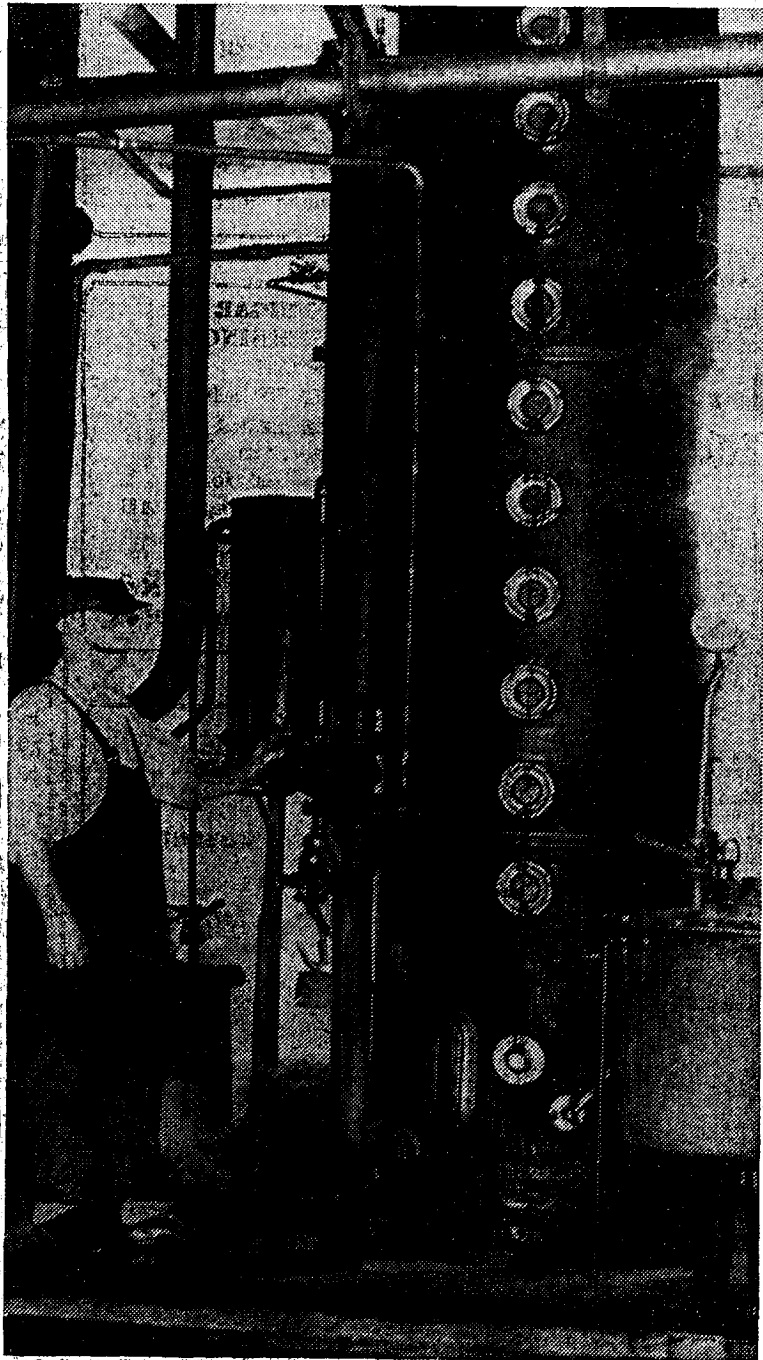
Hur går det då till att tillverka sprit. Först skall potatisen vägas och harpask (skakas fri från jord). Därefter blir den tvättad och sedan ångkokas under tryck. Från kokan pressas den trögflytande massan medelst ånga över i förmäskan där den blandas med malt och jäst. I den apparaten finns kylslingor av kopparrör som reglerar att temperaturen inte överstiger 63° därifrån rinner blandningen ut i jäskaret samtidigt som den kyls ner till 20°. Fyra kok per dag hinna man med och dessa kok tillsammans är tagom för att fylla ett jäskar. Under tre dagar låter man jäsningsprocessen fortgå innan det är dags för destillationsproceduren som ger den färdiga råspriten. Det försiggår i ett helt slutet system och till tappningen som sker i fat på hela 600 liter, kan ingen annan än kontrollanten komma.

All apparatur drivs med ånga. Det gäller såväl tvättning som transport, remskivor och kokning. Utrustningen installerades

så sent som 1966, och är således helt ny och modern. Det skedde i samband med att man övertog produktionen från det då nerlagda bränneriet i Orrnäs. Innan dess fanns det cirka 120 brännerier i hela landet och man räknade med att den redan då kraftiga rationaliseringen skulle vara fullt tillräcklig. Nu står man dock vid en ny milstolpe med en utrustning som värderas till omkring 400.000 kronor och inte kan användas till något annat. Lantbrukare Nils Orrenius är naturligtvis ledsen över utvecklingen, även om han får viss kompensation i samband med avvecklingen. Bittra är likaledes många av de leverantörer som nu för gott förlorar en av sina produktionsmöjligheter. Den av tre personer bestående arbetsstyrkan har sin anställning kvar, då de även arbetar med jordbruket.

Under hela detta århundrade har man sysslat med brännerinäringen vid Aby Västergård. Det har gått i arv från far till son. 1903 fick man tillverkningsrätt. Epoken avslutades med sista koket i fredags, och på onsdag är den sista droppen färdigjäst och urtappad. Det innebär slutet på brännerinäringen i hela Östergötland.

Sture

Brännmästare Tage Conradsson har fyllt upp med att kontrollera alla klockor och termometrar, så att även den allra sista leveransen blir lika stark som de föregående, 94-procentig råsprit.